C/2025/3992

20.8.2025

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025,

Maltan talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2025/3992)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Yleisiä näkökohtia

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263, joka tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024, täsmennetään tavoitteet talouden ohjausjärjestelmälle, jolla pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistusten ja investointien avulla sekä ehkäisemään liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä seurantaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta. Asetuksella edistetään myös kansallista sitoutumista finanssipolitiikkaan, painotetaan keskipitkää aikaväliä sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma, joka sisältää sen finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljäksi tai viideksi vuodeksi jäsenvaltion vaalikauden kestosta riippuen. Näihin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([2]) on täytettävä asetuksen vaatimukset, joita ovat vaatimus saada julkinen velka sopeutuskauden päättymiseen mennessä uskottavalle lasku-uralle tai pitää se tällaisella uralla taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: "nettomenoilla" tarkoitetaan julkisia menoja ilman (i) korkomenoja; (ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä; (iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla; (iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja; (v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä; sekä (vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille uudistusten ja investointien toteuttamiseen rahoitustukea, jossa on kyse unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Malta on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(4) Malta toimitti 13 päivänä heinäkuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi kyseisen asetuksen 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 5 päivänä lokakuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([5]). Päätöstä muutettiin 14 päivänä heinäkuuta 2023 asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys, ja sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku ([6]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Malta on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien samaa uudistusta tai investointia koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(5) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission suosituksesta suosituksen Maltan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([7]). Suunnitelma on toimitettu asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklaa ja 36 artiklan 1 kohdan a alakohtaa noudattaen. Se kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutus neljäksi vuodeksi.

(6) Komissio antoi 26 päivänä marraskuuta 2024 lausunnon Maltan alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2025. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2025 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Malta ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ja ehdotuksen vuoden 2025 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([8]) 13 päivänä toukokuuta 2025 ja yhteisen työllisyysraportin 10 päivänä maaliskuuta 2025.

(7) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kolme välttämätöntä muutosta, joita kestävä talouskasvu edellyttää: i) innovointi; ii) vähähiilistäminen ja kilpailukyky; ja iii) turvallisuus. Kuroakseen innovaatiokuilun umpeen EU pyrkii edistämään teollista innovointia, tukemaan startup-yritysten kasvua EU:n start-up- ja scale-up-strategian kaltaisilla aloitteilla ja edistämään tekoälyn ja kvanttilaskennan kaltaisten kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa. Vihreämmän talouden edistämiseksi komissio on laatinut kattavan kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman ja puhtaan teollisen

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 5 päivänä lokakuuta 2021, Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 11941/2021 INIT; ST 11941/2021 ADD 1).

([6]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 5 päivänä lokakuuta 2021 annetun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 11202/2023 INIT; ST 11202/2023 ADD 1).

([7]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Maltan keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisen suunnitelman hyväksymisestä, EUVL C, C/2025/649, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/649/oj.

([8]) Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2025, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

kehityksen ohjelman, joilla varmistetaan, että siirtyminen puhtaaseen energiaan pysyy kustannusvaikuttavana, tukee kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla ja on kasvun veturi. Liiallisen riippuvuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi unioni on sitoutunut vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppakumppanuuksia, monipuolistamaan toimitusketjuja ja turvaamaan kriittisten raaka-aineiden ja puhtaiden energialähteiden saatavuuden. Näitä painopisteitä tuetaan horisontaalisilla tekijöillä, joita ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen, kilpailukyvyn rahoittaminen ja säästö- ja investointiunioni, osaamisen ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen sekä EU:n politiikkojen parempi koordinointi. Kilpailukykykompassi on sovitettu yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(8) Vuonna 2025 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Nämä maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä arvioitaessa asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklassa tarkoitettuja muutettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

(9) Vuoden 2025 maakohtaiset suositukset kattavat keskeiset talouspolitiikan haasteet, joihin ei ole vastattu riittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä, ottaen huomioon vuosina 2019–2024 annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritetyt haasteet.

(10) Komissio julkaisi 4 päivänä kesäkuuta 2025 Maltaa koskevan maaraportin vuodelta 2025. Siinä arvioidaan Maltan edistymistä maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Malta on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Maltalla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Maltan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

Vuotuisen edistymisraportin arviointi

(11) Neuvosto suositti 21 päivänä tammikuuta 2025 Maltalle seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 6,0 prosenttia vuonna 2025, 5,8 prosenttia vuonna 2026, 5,8 prosenttia vuonna 2027 ja 6,1 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit vuoteen 2023 verrattuna ovat 13,8 prosenttia vuonna 2025, 20,4 prosenttia vuonna 2026, 27,4 prosenttia vuonna 2027 ja 35,1 prosenttia vuonna 2028. Vuosina 2025–2028 nämä nettomenojen enimmäiskasvuprosentit vastaavat asetuksen 1467/97 3 artiklan 4 kohdan mukaista korjaavaa polkua, jota neuvosto suositti ([9]) 21 päivänä tammikuuta 2025 liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi. Malta toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2025 vuotuisen edistymisraporttinsa ([10]), jossa käsitellään toimia, jotka on toteutettu vastauksena neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 antamaan suositukseen liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi, sekä sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Maltan puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(12) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat eksistentiaalisen haasteen Euroopan unionille. Komissio on suosittanut aktivoimaan koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen kansallisen poikkeuslausekkeen, jotta voidaan tukea EU:n pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille sanotun kuitenkaan rajoittamatta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonnetta. Ehdotuksessa otetaan huomioon kaikkien jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusedut perussopimusten mukaisesti.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen ([11]) perusteella Maltan julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2023 oli 4,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,7 prosenttiin vuonna 2024, ja julkinen velka, joka vuoden 2023 lopussa oli 47,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2024 loppuun mennessä 47,4 prosenttiin. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa vuonna 2024 nettomenojen 13,9 prosentin kasvua. Malta arvioi vuoden 2025

([9]) Neuvoston suositus julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi Maltassa, ST 5036/25.
([10]) Vuonna 2025 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.
([11]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2025.

vuotuisessa edistymisraportissa nettomenojen kasvun vuonna 2024 olleen 14,3 prosenttia. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että unionin varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2024 elvyttävä (1,2 % suhteessa BKT:hen).

(14) Vuotuisen edistymisraportin mukaan makrotalouden skenaariossa, johon Maltan julkisen talouden kehitysarviot perustuvat, reaalisen BKT:n kasvun odotetaan vuonna 2025 olevan 4,0 prosenttia ja YKHI-inflaation 2,3 prosenttia. Komission kevään 2025 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 4,1 prosenttia vuonna 2025 ja 4,0 prosenttia vuonna 2026 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 2,2 prosenttia vuonna 2025 ja 2,1 prosenttia vuonna 2026.

(15) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden alijäämän odotetaan vuonna 2025 supistuvan 3,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan kasvavan vuoden 2025 loppuun mennessä 48,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä kehitys vastaa vuonna 2025 nettomenojen - 0,1 prosentin kasvua. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan vuoden 2025 julkisen talouden alijäämä on 3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa muiden pääomamenojen vähenemisestä kansalliseen lentoyhtiöön liittyvien kustannusten poistuttua. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa nettomenojen 0,8 prosentin kasvua vuonna 2025. Nämä vuotuiseen edistymisraporttiin verrattuna korkeammat nettomenojen kasvuennusteet johtuvat erilaisista EU:n ohjelmien kansallista yhteisrahoitusta ja muita pääomamenoja koskevista ennusteista. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että unionin varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2025 kiristävä (1,9 % suhteessa BKT:hen). Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 47,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), rahoitetaan vuonna 2025 julkisen talouden menoja määrä, joka on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2024 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Maltan julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(17) Julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat Maltassa 0,5 prosenttia vuonna 2021, 0,5 prosenttia vuonna 2022 ja 0,4 prosenttia vuonna 2023 ([13]). Komission kevään 2025 talousennusteessa puolustusmenojen ennakoidaan olevan BKT:hen suhteutettuina 0,4 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Tämä merkitsee vuoteen 2021 verrattuna 0,1 prosenttiyksikön vähennystä suhteessa BKT:hen.

(18) Komission kevään 2025 talousennusteessa Maltan nettomenojen ennakoidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 14,9 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa Maltan nettomenojen kasvun ennakoidaan vuonna 2025 olevan korjaavan polun mukaista suositettua enimmäiskasvua pienempi. Kun tarkastellaan vuosia 2024 ja 2025 yhdessä, nettomenojen kumulatiivisen kasvuvauhdin ennakoidaan olevan suositettua enimmäiskasvua suurempi. Tämä poikkeama ([14]) on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennakoitu kumulatiivinen poikkeama ei ylitä kumuloituneille poikkeamille asetettua kynnysarvoa, joka on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen ja jonka ylittyessä voitaisiin olettaa vahvasti, ettei tuloksellisia toimia ole toteutettu. Sen vuoksi Maltan liiallista alijäämää koskeva menettely keskeytetään. Samalla Maltaa kehotetaan olemaan valmis toteuttamaan lisätoimenpiteitä korjaavan polun noudattamiseksi. Kattavampi arviointi tehdään, kun toteumatiedot ovat käytettävissä.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Malta purkaa hätätilanteen energiatukitoimenpiteet talveen 2024–2025 mennessä. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([15]) suhteessa BKT:hen ovat 1,1 prosenttia vuonna 2024 ja 1,0 prosenttia vuonna 2025. Erityisesti energiankulutuksesta kannettavien välillisten verojen alennukset ja energiantuotannon tuet, joilla kompensoidaan tuontisähkön hinnannousua, pysyvät voimassa. Hätätilanteen energiatoimenpiteitä ei purettu talveen 2024–2025 mennessä. Tämä ei vastaa neuvoston suositusta.

([12]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

([13]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan. COFOG:n ja Naton määritelmien metodologisten erojen vuoksi COFOG:n määritelmään perustuvat menot saattavat poiketa Naton määritelmään perustuvista menoista.

([14]) Nämä luvut näkyvät asetuksen (EU) 2024/1263 22 artiklassa säädetyllä valvontatilillä vuodesta 2026 alkaen.

([15]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

(20) Vuotuiseen edistymisraporttiin ei sisälly vuoden 2025 jälkeiseen aikaan ulottuvia kehitysarvioita julkisesta taloudesta. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on vuonna 2026 ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,8 prosenttia. Julkisen talouden rahoitusaseman supistuminen vuonna 2026 johtuu pääasiassa tukien vähentämisestä edelleen. Tämä kehitys vastaa nettomenojen 5,3 prosentin kasvua vuonna 2026. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2026 kiristävä (0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen). Komissio ennakoi julkisen talouden velan supistuvan vuoden 2026 loppuun mennessä 47,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Keskeiset haasteet

(21) Aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttuminen on edelleen keskiössä pyrittäessä parantamaan verojärjestelmien tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta. Kun otetaan huomioon aggressiivisista verosuunnittelustrategioista aiheutuvat jäsenvaltioiden väliset heijastusvaikutukset, on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki jäsenvaltiot toteuttavat koordinoituja kansallisia politiikkatoimia, joilla täydennetään EU:n lainsäädäntöä. Malta on toteuttanut toimia aggressiivisen verosuunnittelun käytäntöjen torjumiseksi toteuttamalla aiemmin sovittuja kansainvälisiä ja eurooppalaisia aloitteita sekä uudistuksia, joihin se on sitoutunut elpymis- ja palautumissuunnitelmassaan. Se on muun muassa ottanut käyttöön siirtohinnoittelua koskevan lainsäädännön, jota alettiin soveltaa tammikuusta 2024 alkaen. Ennen kuin Malta ottaa käyttöön lähdeveron koroille, rojalteille ja osingoille, joita Maltaan sijoittautuneet yritykset maksavat verovapaille tai alhaisen veroasteen lainkäyttöalueille (joilla tässä yhteydessä tarkoitetaan mitä tahansa lainkäyttöalueita, joiden lakisääteinen yhtiöveroaste alittaa EU:n matalimman lakisääteisen veroasteen, joka on 9 %), tai muita vastaavia suojatoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että yritykset eivät voi siirtää voittojaan ilman verotusta EU:n ulkopuolisiin maihin, riski näiden tulojen kaksinkertaiseen verottamatta jäämiseen on edelleen korkea. Lisäksi Maltasta johdettujen, muualla kotipaikkaansa pitävien yritysten kohtelu aiheuttaa edelleen kaksinkertaisen verottamatta jäämisen riskin sekä yritysten että yksityishenkilöiden osalta.

(22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon saaminen päätökseen on olennaisen tärkeää, jotta Maltan pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Komission tiedonannossa NextGenerationEU – kohti vuotta 2026, joka hyväksyttiin 4 päivänä kesäkuuta 2025, selvennetään tukivälineen päättymiseen sovellettavaa aikataulua ja annetaan jäsenvaltioille ohjeita täytäntöönpanon maksimoimiseksi 31 päivään elokuuta 2026 mennessä, myös siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen virtaviivaistaa, esitetään keskeiset vaihtoehdot, joita on harkittava suunnitelmien tarkistamisen yhteydessä, ja korostetaan huolellisen yhteisen suunnittelun merkitystä ennen viimeisimpien maksupyyntöjen toimittamista vuonna 2026. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(23) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) ja koheesiorahaston tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Niiden toteuttaminen on Maltassa nopeutunut. On tärkeää jatkaa toimia ohjelmien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Malta toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi lisäten samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Maltalla on kuitenkin edelleen haasteita, jotka liittyvät muun muassa osaamisvajeeseen ja osaamisen kohtaanto-ongelmiin, energiasiirtymän nopeuttamiseen sekä veden saannin ja kestävän käytön turvaamiseen. Maltan edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin ohjelmaa ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa. Komissio antoi 1 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia ([16]), joilla määräaikaa, johon mennessä arviointi kunkin ohjelman väliarvioinnin tuloksista on toimitettava, lykätään 31 päivästä maaliskuuta 2025. Lisäksi niissä ehdotetaan joustoa, jolla ohjelmien toteuttamista voidaan nopeuttaa, ja kannustetaan jäsenvaltioita kohdentamaan koheesiopolitiikan varoja viidelle unionin strategiselle prioriteettialalle, jotka ovat kilpailukyky strategisten teknologioiden alalla, puolustus, asuminen, vesiresilienssi ja energiasiirtymä, sekä investoimaan prioriteettialojen osaamiseen keskittyen ESR+-ohjelmissa edelleen haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

([16]) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta, COM(2025) 123 final.

(24) Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) tarjoaa mahdollisuuden investoida unionin keskeisiin strategisiin prioriteetteihin unionin kilpailukykyä vahvistamalla. STEP-kehysvälineen rahoitus kanavoidaan 11:n olemassa olevan EU:n rahaston kautta. Jäsenvaltiot voivat ohjata rahoitusta myös InvestEU-ohjelmaan, jolla tuetaan painopistealojen investointeja. Malta voisi hyödyntää näitä aloitteita parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen kriittisten teknologioiden, kuten puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden, kehittämistä tai valmistusta.

(25) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Maltan olisi puututtava tehokkaasti jäljellä oleviin haasteisiin, jotka liittyvät aggressiiviseen verosuunnitteluun, koulutukseen ja osaamiseen, energiaan ja vähähiilistämiseen, tieliikenteeseen sekä tutkimukseen ja innovointiin.

(26) Innovaatiotulosten parantaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta Malta voi ylläpitää tuottavuuden kasvua ja siirtyä selviytymiskykyisempään, osaamisvetoiseen talouteen. Maltan T&K-kokonaismenojen osuus suhteessa BKT:hen on EU:n toiseksi pienin (0,64 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023, kun EU:n keskiarvo oli 2,24 %), ja se on viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana pienentynyt jatkuvasti. Tämä koskee sekä julkisia että yksityisiä T&K-menoja. Julkisten T&K-investointien osuus suhteessa BKT:hen on pienempi kuin kymmenen vuotta sitten ja selvästi alle EU:n keskiarvon (0,27 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023, kun EU:n keskiarvo oli 0,72 %). Yksityisten T&K-investointien osalta tilanne on samankaltainen (0,37 % suhteessa BKT:hen, kun EU:n keskiarvo oli 1,49 %). Investointien puute vaikuttaa julkisen tutkimusjärjestelmän laadukkuuteen ja innovaatiotuloksiin. Maltan kannattaisi edistää sekä julkisia että yksityisiä T&K-investointeja esimerkiksi ottamalla käyttöön kohdennettuja verokannustimia.

(27) Maltalla on edelleen haasteita vihreän talouskasvun saavuttamisessa eli taloudellisen kehityksen ja ympäristön kestävyyden tasapainottamisessa. Maan vihreää siirtymää hidastaa fossiilisten polttoaineiden hallitseva asema maan energiajärjestelmässä. Maltan tuet fossiilisille polttoaineille ovat merkittäviä, eikä niistä aiota luopua ennen vuotta 2030. Esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden tuet, joilla ei puututa kohdennetusti energiaköyhyyteen eikä todellisiin energiavarmuuteen liittyviin huolenaiheisiin, jotka jarruttavat liikenteen sähköistämistä tai jotka eivät ole ratkaisevia teollisuuden kilpailukyvyn kannalta, voitaisiin poistaa asteittain. Fossiilisten polttoaineiden tuet – kuten Enemaltalle annettava jatkuva tuki, öljytuotteille, etenkin bensiinille ja dieselöljylle, myönnettävät tuet sekä bensiinin ja dieselöljyn valmisteverojen alentaminen – ovat Maltassa taloudellisesti tehottomia ja hidastavat uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa ja taloudellisen toiminnan hiilestä irtautumista. Lisäksi ne rasittavat Maltan julkista taloutta. Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus energian kokonaisloppukulutuksesta oli Maltassa vuonna 2023 vain 15 prosenttia, mikä on yksi EU:n alhaisimmista uusiutuvien energialähteiden osuuksista. Lähes kaikki asennettu uusiutuvan energian kapasiteetti on maalla olevaa aurinkoenergiakapasiteettia. Maltalla on kuitenkin huomattavaa potentiaalia laajentaa uusiutuvan energian yhdistelmäänsä laajamittaisilla merituulivoima- ja aurinkoenergiahankkeilla. Maltan kyky ottaa käyttöön uusiutuvia energialähteitä ja parantaa energian huoltovarmuutta riippuu myös sen edistymisestä EU:n koheesiopolitiikan 2021–2027 ratkaisevalla tuella toisen sähköyhdysjohdon rakentamisessa Italian kanssa ja Maltan oman sähköverkon jatkuvasta parantamisesta ja uudistamisesta muun muassa lisäämällä sen joustavuutta. Lisäksi huolimatta energiatehokkuutta edistävistä tukitoimenpiteistä ja julkisen ja yksityisen sektorin rakennusten kunnostamiseen Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelman puitteissa tehdyistä investoinneista asuinrakennusten energian loppukulutus kasvoi 13,5 prosenttia vuosina 2018–2022. Maltan kannattaisi lisätä toimia, joilla edistetään rakennussektorin tehokkuushyötyjä, mikä auttaisi myös saavuttamaan taakanjakoasetuksen mukaisen päästöjen vähentämistavoitteen.

(28) Maltan kilpailukyvyn parantamisen, elämänlaadun sekä haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tukemisen kannalta on ratkaisevan tärkeää vähentää liikenneruuhkia ja tieliikenteen suuria päästöjä. Säännöllisen julkisen tieliikenteen käyttö on lisääntynyt sen jälkeen, kun julkisen tieliikenteen maksuttomuus ulotettiin lokakuussa 2022 koskemaan kaikkia Maltan asukkaita. Silti Maltan tieverkoston käyttämiseen luvan saaneiden henkilöautojen määrä kasvaa huomattavasti päivittäin. Liikennesektori on Maltan suurin taakanjakoasetuksen piiriin kuuluva kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttava ala. Vuosina 2005–2022 tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöt kasvoivat 32 prosenttia. Siksi tarvitaan toimenpiteitä, joilla torjutaan liikenneruuhkia tarjoamalla laadukkaita joukkoliikennepalveluja yksityisautoilun vähentämiseksi, sekä myös yksityisautoilua hillitseviä toimenpiteitä. Julkisen tieliikenteen laadun ja tehokkuuden parantaminen esimerkiksi ottamalla käyttöön erityisiä bussikaistoja ja lisäämällä investointeja aktiivisen liikkumisen infrastruktuuriin (kuten jalankulkuväylien parantamiseen) tukisi laajempaa siirtymistä kestävämpiin liikennemuotoihin ja varmistaisi ihmisten turvallisuuden ja paremman elämänlaadun, myös liikuntarajoitteisten osalta.

(29) Tulevaa kasvua, kilpailukykyä sekä vihreää ja digitaalista siirtymää jarruttavat ammattitaitoisen työvoiman puute ja osaamisen kohtaanto-ongelmat. Avoimien työpaikkojen määrä on EU:n korkeimpia, ja akuuttia työvoimapulaa

esiintyy muun muassa tieto- ja viestintätekniikan, taiteen, viihteen ja virkistyksen aloilla, rakennusalalla, joillakin palvelualan sektoreilla sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon ammattilaisten ja opettajien keskuudessa. Lisäksi 64 prosenttia yrityksistä uskoo, että paikallisen työvoiman valmiudet eivät ole riittävät hiilineutraaliuteen siirtymisen kannalta. Vaikka osallistuminen aikuiskoulutukseen on lisääntynyt ja vastaa EU:n keskiarvoa, se jää edelleen selvästi vuodeksi 2030 asetetusta kansallisesta tavoitteesta, joka on 57,6 prosenttia. Lisäksi korkeasti koulutettujen aikuisten osallistuminen oppimiseen on huomattavasti yleisempää kuin matalammin koulutettujen keskuudessa. Ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen on edelleen huomattavasti EU:n keskiarvoa alhaisemmalla tasolla, ja vuonna 2023 keskiasteen opiskelijoista vain joka kolmas opiskeli luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologioiden (STEM-aineet) aloilla, mikä on alle EU:n keskiarvon. STEM-aineita opiskelevien osuus korkea-asteen opiskelijoista on yksi EU:n alhaisimmista, 13,9 prosenttia, kun taas tieto- ja viestintätekniikan opiskelijoiden osuus on vain 5,1 prosenttia ja naisten keskuudessa vieläkin alhaisempi. Riittämättömien perustaitojen ongelman jatkuminen viittaa systeemisiin puutteisiin koulutusjärjestelmässä. Järjestelmä ei pysty riittävällä tavalla vastaamaan kaikkien lasten, myös vammaisten oppilaiden, tarpeisiin, koska pätevästä opetushenkilöstöstä on pulaa ja koska opetuskäytännöt ja opetussuunnitelmat ovat tehottomia. Joka kolmannelta 15-vuotiaalta puuttuvat perustaidot matematiikassa, lukemisessa ja luonnontieteissä, ja noin puolelta kahdeksasluokkalaisista (12–13-vuotiaista oppilaista) puuttuvat digitaaliset perustaidot. Viime vuosina tapahtuneista parannuksista huolimatta noin yksi kymmenestä oppilaasta jättää edelleen opinnot tai koulutuksen kesken, mikä kasvattaa jo ennestään suurta matalan osaamistason aikuisten joukkoa. Jotta voidaan parantaa heikkoja koulutustuloksia sekä korjata merkittävää osaamisvajetta ja osaamisen kohtaanto-ongelmia, myös STEM-aineiden ja vihreän siirtymän aloilla, on olennaisen tärkeää kehittää koulutuksen laatua ja tarkoituksenmukaisuutta työmarkkinoiden kannalta, erityisesti vahvistamalla opiskelijoiden perustaitoja ja opettajien perus- ja täydennyskoulutusta sekä edistämällä matalasti koulutettujen hakeutumista ammatilliseen peruskoulutukseen ja aikuiskoulutukseen.

(30) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2025, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2025 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset (2), (3), (4) ja (5) auttavat Maltaa noudattamaan vuoden 2025 suositusasiakirjassa euroalueelle annettua ensimmäistä suositusta, joka koskee kilpailukykyä, suositukset (4) ja (5) auttavat noudattamaan toista suositusta, joka koskee resilienssiä, ja suositus (1) kolmatta suositusta, joka koskee makrotaloudellista ja rahoitusvakautta,

SUOSITTAA, että Malta toteuttaa vuosina 2025 ja 2026 toimia, joilla se

1. kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistaen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; noudattaa neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi; purkaa hätätilanteen energiatukitoimenpiteet; puuttuu jäljellä oleviin aggressiiviseen verosuunnitteluun liittyviin riskeihin, ottaa käyttöön lähdeveron ulkomaille suuntautuvista maksuista tai vastaavia suojatoimenpiteitä sekä muuttaa muualla kotipaikkaansa pitäviä yrityksiä koskevia sääntöjä;

2. varmistaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, JTF, ESR+, koheesiorahasto) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;

3. edistää investointeja tutkimukseen ja innovointiin muun muassa lisäämällä julkisia T&K-investointeja ja kannustamalla yksityisten T&K-investointien tekemiseen esimerkiksi T&K-verokannustimien avulla;

4. nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa edistämällä laajamittaisia hankkeita ja pienimuotoisia investointeja suoraan energiantuotantoon ja -kulutukseen; vähentää energian kysyntää parantamalla rakennusten energiatehokkuutta; vähentää tieliikenteen päästöjä ja puuttuu liikenneruuhkiin edistämällä laadukasta ja tehokasta julkista liikennettä, lisäämällä investointeja aktiivisen liikkumisen infrastruktuuriin ja kannustamalla yksityisautoilun vähentämiseen; luopuu asteittain fossiilisten polttoaineiden tuista;

5. parantaa koulutuksen laatua ja tarkoituksenmukaisuutta työmarkkinoiden kannalta, jotta voidaan puuttua heikkoihin koulutustuloksiin sekä merkittävään osaamisvajeeseen ja osaamisen kohtaanto-ongelmaan, myös luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologioiden (STEM-aineet) ja vihreän siirtymän aloilla, erityisesti edistämällä opiskelijoiden perustaitoja, opettajien perus- ja täydennyskoulutusta sekä matalan osaamistason henkilöiden hakeutumista ammatilliseen koulutukseen ja aikuiskoulutukseen; vahvistaa koulutuksen inklusiivisuutta.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. LOSE